

Aan de Minister voor Natuur en Stikstof, mevrouw C. van der Wal
Aan de Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, de heer H.M. de Jonge
Uitsluitend verzonden via mail

Datum : 5 mei 2022

Ref : 20220505/JF/sab

Betreft : Stikstof en woningbouw: maatschappelijke chaos dreigt!

Geachte mevrouw Van der Wal en heer De Jonge,

Wij schrijven u in verband met recente gerechtelijke uitspraken met betrekking tot de stikstofproblematiek en de (on)mogelijkheid van het verlenen van vergunningen. Wij verwachten dat als gevolg van onvoldoende voortgang in het stikstofdossier in de komende periode nog veel meer vergunningen gericht op de realisatie van woningbouwprojecten en de ontsluitende infrastructuur ernstige vertraging zullen oplopen of zelfs helemaal niet verstrekt zullen worden, waardoor de ambitie van kabinet en sector - 100.000 nieuwe woningen per jaar – nog verder weg zal komen te liggen en de woningnood nog veel groter zal worden. We verzoeken u daarom met klem om met grote voortvarendheid adequate maatregelen te treffen.

Aanleiding

Op 29 mei 2019 is het Programma Aanpak Stikstof buiten werking gesteld door een uitspraak van de Raad van State. Die bepaalde dat het PAS niet meer gebruikt mag worden als basis voor toestemmingen in het kader van de Wet Natuurbescherming. Dit bracht veel onzekerheid met zich mee, zowel voor onze sector als voor vele andere sectoren. De onduidelijkheid en onzekerheid betrof onder andere vergunningaanvragen, de legalisatie van PAS-meldingen, de voortgang van projecten en de voortzetting van bedrijven. Die onduidelijkheid en onzekerheid duren tot op de dag van vandaag voort, met alle grote negatieve maatschappelijke en economische gevolgen van dien.

De huidige situatie is onhoudbaar

Drie jaar na dato constateren wij dat er geen enkele houdbare concrete bronmaatregel door het Rijk is genomen om de natuur significant te verbeteren en de ontwikkeling van woningbouwprojecten vlot te trekken. Een sector die verantwoordelijk is voor slechts een verwaarloosbaar deel van de relevante stikstofuitstoot, die een groot algemeen en maatschappelijk belang dient van voldoende woningen en die onevenredig hard getroffen wordt door de stikstofcrisis. Het tekort aan beschikbare woonruimte is groot en sterk groeiende en de betaalbaarheid van huizen staat sterk onder druk. De gedeelde ambitie van markt en overheid om de productie te verhogen van circa 70.000 naar 100.000 nieuwe woningen ligt verder weg dan ooit.

Rekenkundige en boekhoudkundige trucs werken niet meer

Het is inmiddels voor iedereen overduidelijk dat het essentieel is dat op korte termijn bronmaatregelen worden getroffen, die daadwerkelijk leiden tot een significant lagere uitstoot van stikstof en tot een significant lagere depositie in bedreigde Natura2000-gebieden. Alleen dan ontstaat er weer ruimte voor de realisatie van maatschappelijk gewenste ontwikkelingen, waaronder woningbouw en de aanleg van de daarbij behorende infrastructuur.

De door Rijksoverheid ingeslagen weg is kansloos gebleken. Te lang is op rekenkundige en administratieve oplossingen ingezet, die zonder uitzondering sneuvelen bij de rechter. Op hoofdlijnen om dezelfde redenen als waarom het PAS destijds onderuit ging: ze bieden te weinig zekerheid en lopen te veel vooruit op mogelijke positieve effecten.

Heel recent oordeelde de Rechtbank Noord-Holland bijvoorbeeld dat de 100 km-maatregel geen zekerheid biedt dat de natuurlijke kenmerken van Natura-2000 gebieden niet aangetast worden. Dat is in strijd met de Habitatrichtlijn. De bijbehorende regeling van het stikstofregistratiesysteem mag dus niet toegepast worden.

De Rechtbank Oost-Brabant heeft dezelfde dag besloten niet blind te varen op de geldende vaste afstandsgrens van 25 kilometer voor alle emissiebronnen. Er moet in deze zaak een nieuw besluit genomen worden. Dat brengt veel onduidelijkheid, onzekerheid en vertraging met zich mee. Het roept veel vragen op over de toepassing van de AERIUS Calculator, die gebruikt wordt voor onderliggende berekeningen.

De door de overheid gekozen aanpak blijkt en blijft kwetsbaar; wij doelen op de (onderbouwing van de) bouwvrijstelling, 25 km-begrenzing, externe saldering, weigering vergunningen in te trekken en geen handhavend optreden tegen PAS-melders.

Decentralisatie via provincies is te kwetsbaar

Naast onze inhoudelijke bezwaren hebben wij grote vraagtekens bij de door het Rijk gekozen aanpak via de provincies. Wij denken dat dit veel te traag zal verlopen en niet adequaat zal blijken. Dat komt in de eerste plaats doordat provinciaal stikstof-beleid en de uitvoering daarvan onderhevig zal zijn aan politieke tegenstellingen en debat. Daarnaast beschikken de provincies over te weinig deskundig personeel om dit beleid uit te werken en de uitvoering ter hand te nemen. Bovendien leidt decentralisatie tot grote verschillen in beleid en uitvoering, waardoor dit voor landelijke partijen, zoals de meeste van onze leden, onwerkbaar wordt.

We moeten voorbij de vrijblijvendheid

Het is absoluut noodzakelijk snel robuuste en adequate maatregelen te treffen. Het is voldoende duidelijk wat er moet gebeuren. De grootste stikstofuitstoters en de partijen die het meest bijdragen aan de stikstofdepositie in de bedreigde Natura2000-gebieden moeten door het Rijk gedwongen worden om hun uitstoot drastisch te reduceren. Er is geen tijd meer om te vertrouwen op vrijwillige medewerking. In dat verband verwijzen we ook naar het interview met de Minister van Omgeving in Vlaanderen, mevrouw Zuhail Demir in NRC van 26 april jl.

Maatschappelijke chaos dreigt

Er ontstaat chaos en grote maatschappelijke onrust als het kabinet nog langer talmt met het nemen van robuuste en verplichte maatregelen. Voor onze leden is het volstrekt onduidelijk of het nog zinvol is om nieuwe plannen voor woningbouw te ontwikkelen, nu dreigt dat die op grond van het falend stikstofbeleid geen doorgang kunnen vinden. Voor onze leden is dat onwerkbaar, maar veel kwalijker is nog dat de woningnood nog veel verder op zal lopen en veel woningzoekenden en kwetsbaren ernstig gedupeerd zullen raken. Graag gaan we met u in overleg om van u te vernemen welk perspectief wij onze leden – en daarmee de woningzoekenden – in deze kwestie kunnen bieden.

Met vriendelijk groet,

Jan Fokkema
directeur NEPROM

Desirée Uitzetter
voorzitter NEPROM